

ע"פ 9503/06/17 - ניסים מור נגד מדינת ישראל - מח"ש

בית המשפט המחוזי בבאר שבע
עפ"ג 9503-06-17
עפ"ג 9135-06-17
בפני כב' ס. הנשיאה השופט י' צלקובניק - אב"ד
כב' השופט י' עדן
כב' השופטת ג' שלו
המערער המשיב שכנגד
נגד
המשיבה המערערת שכנגד
ניסים מור ע"י ב"כ עו"ד מ' גבאי
מדינת ישראל - מח"ש
ע"י ב"כ עו"ד ק' אלטמן

פסק דין

השופט י' צלקובניק - אב"ד:

המערער שימש כסגן המפקח הכללי של משטרת ישראל, בדרגת ניצב, במועדים הרלוונטיים לאישומים.

המערער הודה בבית משפט השלום בבאר שבע, במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של מרמה והפרת אמונים, לפי סעיף 284 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, המתייחסת לשלוש פרשיות המפורטות בכתב האישום שהוגש נגדו, העוסקות בשלוש מתלוננות שונות, ובעבירה נוספת של הטרדה מינית, לפי סעיף 5(א) בנסיבות סעיף 3(א)(6)(ג) לחוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998, המתייחסת לאחת מהמתלוננות, שעניינה מפורט בפרשיה הראשונה.

בית המשפט קמא (כב' השופט ר' סולקין) דחה בגזר דינו את טענת המערער כי ניתן להימנע מהרשעתו, וגזר עליו 4 חדשי מאסר מותנים למשך שנתיים; של"צ בהיקף של 400 שעות; פיצוי בסך של 10,000 ש"ח לכל אחת מהמתלוננות; בנוסף, ניתן צו מבחן למשך שנה מיום גזר הדין.

המערער (בעפ"ג 9135-06-17), טוען בערעורו כי יש לבטל הוראת בית משפט קמא לעניין ההרשעה; עוד נטען, כי גם אם ההרשעה תעמוד על כנה, יש להתערב בעונשים שהוטלו, בדרך של ביטול המאסר המותנה, צמצום משמעותי של שעות השל"צ שנקבעו, ביטול הפיצוי שהוטל, או למצער, צמצומו המשמעותי.

המדינה (בעפ"ג 9503-06-17; תכונה להלן - המשיבה), טוענת בערעורה כי יש להחמיר בעונשו של המערער, ולגזור עליו, תחת השל"צ שהוטל, עונש של מאסר, ולו קצר במשכו, אותו ירצה בדרך של עבודות שירות.

כתב האישום

במבוא לכתב האישום בו הודה המערער, צוין כי המערער, בתקופה הרלוונטית לאישומים פעל "ממעמד רם ונישא של קצין בכיר ביותר, מפקד בדרגת ניצב...בתפקיד שהינו השני בשרשרת הפיקוד במשטרה החולש על אלפי שוטרים", לצורך יצירת "קשרים אינטימיים" עם שוטרות צעירות ממנו, בפערי גיל ודרגה, "תוך ניצול מעמדו ותלותן המובנית של השוטרות הזוטרות בקצין במעמדו"; המערער יצר "מצגים משתמעים בפני השוטרות...בדבר כוחו לסייע, וזאת על מנת לקדם עניינו האישי בשוטרות, לרבות יצירת תנאים שאפשרו קשר אינטימי עימן". בנסיבות אלה, פעל במצב של ניגוד עניינים, בין מעמדו ומחויבותו המקצועית, לבין קשריו האישיים עם המתלוננות, ורצונו במימוש קשרים מיניים או אינטימיים עימן.

המתלוננת בפרשיה הראשונה, שבעניינה הורשע המערער כאמור, גם בעבירה של הטרדה מינית, ילידת שנת 1980 ואם חד הורית, שימשה בתפקידי סיור באחת מהתחנות במחוז הדרומי של המשטרה. מתלוננת זו, פנתה למערער, אותו לא הכירה קודם לכן, ברשת ה"פייסבוק", ושטחה בפניו את קשייה לשהות בתנאי פנימיה באחד מהקורסים המשטרתיים, נוכח הצורך לטפל בילדיה, וביקשה הקלה בתנאי הקורס, לאחר שבעבר כבר השתתפה בקורס זה, עד שהודחה ממנו בשלבי האחרונים.

בעקבות הפנייה אליו, ובין החודשים יולי 2014 לינואר 2015, יצר המערער קשר עם אותה מתלוננת, וכעולה מכתב האישום, נהג "לכתוב למתלוננת באופן חוזר ונשנה, מסרונים והודעות ווטסאפ, בעלי אופי מיני, בהם הביע רצונו להיפגש עימה והפנה אליה הצעות חוזרות בעלות אופי מיני, וכאלה המתמקדות במיניותה לרבות ניסוחים בוטים, הכל תוך כדי ניצול יחסי מרות." המערער אף הגיע לביתה של המתלוננת וביקש ממנה לשבת לידו, ואף הציע לה להיפגש עמו בבית מלון. המתלוננת המשיכה לפנות אליו בבקשות כי יסייע לה כמתואר, ואף השתמשה בכינוי חיבה, הגם שהתחמקה מלהיענות להצעותיו המיניות של המערער.

עוד עלה מכתב האישום כי בתאריך 21.11.2014, במהלך הלווייתו של שוטר שנערכה בנתיבות, שלחה המתלוננת מסרון למערער כי שניהם נוכחים בהלוויה; המערער התקשר למתלוננת וביקשה להיפגש עמו בתחנת הדלק בצומת יד מרדכי. בהיותם בתחנת הדלק, חרף הסתייגותה של המתלוננת, הפציר בה המערער להיכנס לרכבו ל"חמש דקות"; המערער פשט את חולצת המדים שלו ונותר עם חולצת טי שירט, ואף החליף את לוחיות הזיהוי ברכב ללוחיות זיהוי אזרחיות, כדי שלא לעורר תשומת לב מצד עוברים ושבים. בהיותם ברכב, ולאחר שהמתלוננת שאלה את המערער אם הצליח לקדם את עניינה בקורס, אמר לה המערער כי הדבר עדיין מצוי בבדיקתו; לאחר מכן, השמיע באוזניה אמירות בעלות אופי מיני, "ביקשה להביא לו את ידה, ומשעשתה כדברו קרב אליה, הצמיד את פניה לפניה ונישק אותה בפיה, תוך שהוא מחדיר לשונו לפיה". המתלוננת נסוגה לאחור ואמרה למערער, שהדבר אינו נעים לה.

על פי המתואר בכתב האישום, פנה המערער לגורמים שונים במשטרה, כדי לנסות ולברר אם ניתן לסייע למתלוננת. עם זאת, לאחר שהתחוויר למערער כי לא יוכל לסייע למתלוננת, יצר מצג כוזב בפני המתלוננת, לפיו נדרשות בדיקות נוספות מצדו בעניין הסיוע שביקשה. רק בחודש דצמבר 2014, שבועות ספורים לפני תחילת הקורס, הודיע המערער למתלוננת כי לא ניתן לסייע לה בעניין.

המערער הודה בכך כי נוכח דרגתו הבכירה, ומאחר שהמתלוננת סברה כי הוא "כל יכול", ו"יוכל לחלצה מהמיצר", חששה המתלוננת כי אם לא תשתף עמו פעולה ולא תגיב למסרונים ששלח, אזי יבולע לה. נוכח התנהגות המערער, המתלוננת "היתה נתונה במלכוד וחששה לסרב למערער באופן נחרץ, בשל תלותה בו ובעזרתו בעניין תנאי שירותה

בקורס על רקע מצוקתה ונסיבותיה האישיות הקשות".

המתלוננת בפרשיה השנייה, ילידת 1987, שירתה כחוקרת באחת מיחידות המשטרה, ולאחר שתי שנות שירות קיבלה הודעת פיטורין. המתלוננת פנתה במכתב ללשכת הסמפכ"ל, וביקשה להיפגש עמו. בעקבות פנייתה התקשר המערער אל המתלוננת, ולאחר בירור שערך, נאמר למתלוננת כי תוכל להישאר במשטרה אם תמצא לעצמה תקן במקום אחר. הדבר לא עלה בידי המתלוננת, והיא פנתה אל המערער בשנית, וזמנה לפגישה בלשכתו; בעקבות פנייתו של המערער לראש יחידת חקירות, ולאחר ראיון, התקבלה המתלוננת ליחידה החדשה והחלה בעבודתה בה בחודש פברואר 2014. המתלוננת, אסירת התודה, אף מסרה למערער מכתב תודה עבור פועלו עבורה.

לאחר אירועים אלה, נהגו המתלוננת והמערער להחליף מסרונים על רקע תפקודה והתקדמותה המקצועיים של המתלוננת, והמתלוננת אף הזמינה את המערער לטקס סיום קורס בו השתתפה, אליו לא הגיע המערער.

החל מחודש נובמבר 2014, ניסה המערער לשוות לקשר בינו לבין המתלוננת, אופי מיני, "תוך שהוא מבין היטב כי מתוקף מעמדו, מרחב הסירוב של המתלוננת הינו מוגבל וכי יש לה אינטרס מובנה לרצות אותו, בין אם היא חפצה בקשר אינטימי עימו ובין אם לאו, וזאת עקב מעמדו הרם והנישא בארגון ועקב כוחו וסמכותו, אותם המחיש בפניה בטיפול בעניינה" (סעיף 10 בכתב האישום).

המערער החל להפנות למתלוננת שאלות אישיות, ובכללן, אם יש לה חבר; הוא הציע לה להכיר את בנו, והזמינה להיפגש עמו לארוחת צהריים. המתלוננת התחמקה מהצעות אלה.

בסוף שנת 2014, נפגשו המערער והמתלוננת בבית קפה, ובמהלך המפגש ביקשה המתלוננת לברר אם יינתן לה ללמוד לתואר אקדמי במימון המשטרה, והמערער אמר לה כי יבדוק זאת. ביום 16.1.2015, ולאחריו, שלח המערער למתלוננת מסרונים בהם גילה בה התעניינות מינית, תוך שהמתלוננת דוחה את רמיזותיו ועוברת לשוחח על נושאים אחרים. על פי כתב האישום "המתלוננת אשר לא הייתה מעוניינת בזליגת הקשר המקצועי בינה ובין הנאשם לקשר בעל אופי מיני, נקלעה למלכוד וחששה לדרוש ממנו בבטוחות כי יחדל מאמירותיו בעלות הגוון המיני, פן תאבד לה חסותו המקצועית והיא תימצא מול שוקת שבורה אם תיקרה בהמשך דרכה בעיה מקצועית".

המתלוננת בפרשה השלישית, ילידת 1972, שירתה כעורכת דין במשטרה, החל משנת 2000. בשנת 2008 שירתה בדרגת רפ"ק. המערער היה מעורב במהלך השנים, מתוקף תפקידו, בקבלת החלטות הנוגעות למתלוננת בעת שהתמודדה על תפקידים שונים, ודרגתה הוענקה לה בלשכתו, בעת שהמערער שימש באותם ימים כמפקד מחוז המרכז. מאז אותה תקופה "חתר לקשר מיני עם המתלוננת, תוך שהוא מנצל את מעמדו ואת מרחב התמרון המצומצם שנותר בנסיבות העניין למתלוננת להשיב את פניו ריקם". לאחר אירוע חטיפת שלושת הנערים ביוני 2014, הוקם במשטרה צוות ארצי לטיפול במקרה, והמערער מינה את אנשי הצוות, ובכללם את המתלוננת. המתלוננת הודתה לו על כך במסרון, ובתגובה הציע לה המערער להיפגש עמו לארוחת צהריים משותפת בצפון הארץ. במועד אחר, לאחר שהמתלוננת מסרה למערער כי נוצר עיתוי נוח לקיום המפגש לארוחת צהריים, הגיב המערער כי העיתוי אינו מתאים לו, וכי הוא מעוניין במפגש ממושך עמה, מעבר למפגש של ארוחת צהריים. המתלוננת החליטה בעקבות כך להתרחק מהמערער, אם כי שמרה על יחסי עבודה תקינים עמו, בשל כך שהיתה כפופה לו במסגרת עבודתה.

בחלוף חודשיים ימים נאותה המתלוננת להצעת המערער להיפגש עמה לארוחת צהריים, שכן לא רצתה לפגוע בקשריה

המקצועיים עמו, והם נפגשו במסעדה באשדוד, ולאחר מכן במסעדה בראשל"צ, השייכת לבנו של המערער.

בחודש נובמבר 2014, שיתפה המתלוננת את המערער בבעיותיה האישיות - זוגיות, וסמוך לאחר מכן, פנה המערער למתלוננת והציע לה לנהל עמו קשר זוגי. המתלוננת השיבה לו כי לעת ההיא הדבר אינו מתאים לה, אולם הוסיפה כי היא צריכה לחשוב על כך; המתלוננת הגיבה באופן זה, על אף שלא היתה מעוניינת בקשר מעין זה עם המערער, על מנת שלא לפגוע בקשר שהיה בינה לבין המערער. לאחר זמן מה פנתה המתלוננת למערער בעניין קידום מקצועי, והמערער הבטיח לה כי ימליץ על המתלוננת בפני ראש חטיבת התביעות, ואז שאלה המערער אם קיבלה החלטה בעניין מצבה המשפחתי. בהמשך אותו יום, במהלך פורום שהתקיים במטה הארצי בו נטלה חלק גם המתלוננת, שלח אליה המערער מסרונים בעלי גוון אישי, ושאלה מתי יוכלו להיפגש, והמתלוננת השיבה כי יקבעו מועד בהמשך. במהלך סוף השבוע, שלח המערער למתלוננת מסרונים נוספים, בהם חזר ושאל מתי ייפגשו. המתלוננת שאלה את המערער אם פנה לראש חטיבת התביעות, וזה אמר לה כי הוא ממתין להזדמנות מתאימה לעשות כן. המערער חזר ושאל מתי ייפגשו, והמתלוננת השיבה לו כי היא עסוקה, ואף פירטה את עיסוקיה. בהמשך אותה התכתבות שלח המערער למתלוננת תמונה בעלת גוון מיני בוטה; "תמונה זו עוררה גועל אצל המתלוננת, אשר עד אז עוד רחשה כבוד ואמון לנאשם ובתגובה היא מחקה את התמונה הנ"ל".

הסדר הטיעון

במסגרת הסדר הטיעון בין הצדדים, הוסכם, כי לאחר הודאת המערער בכתב האישום שגובש, המשיבה תעתור להטלת עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, ואילו המערער יוכל לעתור לענישה אחרת, כולל בחינת שאלת ההרשעה, ויופנה לקבלת תסקיר שירות מבחן. בנוסף, הוסכם, כי המתלוננת בפרשיה הראשונה תפוצה בסך של 10,000 ₪, ועניין הפיצוי לשתי המתלוננות האחרות, יהיה נתון לשיקול דעת בית המשפט.

בטיעונה בבית המשפט קמא, עתרה המשיבה למתחם ענישה שבין 5 ל- 12 חדשי מאסר בפועל, ולהטלת 6 חדשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. ב"כ המערער טען בבית המשפט קמא, כי יש להימנע מהרשעת המערער, ולחלופין להסתפק בעונשים עליהם המליץ שירות המבחן, כפי שיתואר להלן.

תסקיר שירות המבחן מיום 7.2.2017

מהתסקיר עולה, כי שירות המבחן התרשם כי המערער שיתף עימו פעולה באורח מלא, והתבטא באופן פתוח ואותנטי. המערער קיבל אחריות והביע חרטה ובושה על המעשים. יצוין, כי דברים דומים הושמעו גם בפנייתו של המערער לבית המשפט קמא, קודם גזירת הדין.

המערער, בן 58 שנים, הינו אב לילדים מבוגרים וסב לנכדים. על פי התסקיר, המערער סובל מבעיות רפואיות, והוא ציין בפני שירות המבחן כי חלה הרעה במצבו הרפואי.

המערער שירת בצה"ל כלוחם וכמפקד; במשטרת ישראל התקדם במסלול פיקודי, עד הגעתו לתפקיד סגן המפקח

הכללי. המערער הוביל בתפקידו פרויקטים שונים, ובכללם קידום המצוינות במשטרה; שימור המורשת וזכר הנופלים; שימור הקשר עם הגמלאים; הקמת המכללה הלאומית של המשטרה; פיתוח תוכניות פנים וחץ ארגוניות במשטרה. שירות המבחן ציין כי המערער השקיע את מלוא מאמציו בבניית הקריירה המקצועית שלו, והצלחתו תרמה לחיזוק דימויו העצמי, הגברי והחברתי.

הוצגו בפני שירות המבחן פניות משוטרים שונים שתיארו את יכולותיו המקצועיות של המערער, נכונותו לסייע בכל עת, והכרת תודה על פועלו. אציין, כי עדים שהופיעו בפני בית המשפט קמא - בכללם מר שלמה אהרונישקי, מי ששימש בעבר כמפכ"ל - חזרו ועמדו על תכונותיו אלה של המערער, בפן המקצועי והאנושי כאחד.

המערער טען בפני שירות המבחן כי באותה תקופה המתוארת בכתב האישום, "חווה תחושות בדידות ומצוקה" על רקע אישי ומשפחתי, ובקשריו עם המתלוננות "חיפש לספק את קשריו בקרבה, גם מינית, מבלי להכיר באותה עת את החומרה שבמעשיו. כיום סבור כי פעל על רקע חולשה אנושית באופן פסול תוך ניצול מעמדו ומצוקתן של המתלוננות, לצרכיו האישיים, וביטא גישה אמפטית כלפיהן". עם זאת, ציין המערער, כי מדובר במעשים חריגים שאינם מאפיינים את התנהלותו הכוללת וערכיו. שירות המבחן סובר כי "בעבירות פעל המערער באופן ממוקד בצרכיו בשליטה ובכוח וללא יכולת לראות את הנפגעות כדמויות נפרדות שלא נועדו לספק את צרכיו". עוד ציין, כי "לצד יכולותיו וכישוריו של (המערער) לתפקוד, קיימת בעייתיות בדפוסי אישיותו ובעמדותיו כלפי נשים, ייתכן (ש)תפקודו הממושך בזמן ובמעמד בכיר, בעל כוח והשפעה...תרמו לתחושת ביטחון מופרזת אצלו בהתנהלות בלתי מבוקרת וחסרת גבולות...לא נסוג ממעשיו גם כאשר ביטאו אי נוחות והתנגדות...לצורך מימוש רצונותיו פעל באופן מניפולטיבי מולן...".

המערער חווה כיום תחושת פגיעה נוכח ניתוק הקשר עמו מצד גורמים בכירים במשטרה, ירידה במעמדו החברתי, תחושות כישלון, מצוקה ובדידות כתוצאה מחשיפת המעשים ופתיחת ההליך הפלילי, כמו גם בעקבות פרישתו מהמשטרה מבלי לפנות לקבלת סיוע.

נוכח קבלת האחריות על ידי המערער "והמחירים האישיים הכבדים ששילם", סבור שירות המבחן כי הטלת של"צ בהיקף נרחב של 400 שעות, ולא בדרך של הטלת מאסר בעבודות שירות, יהיה בה כדי להדגיש את הפסול שבעבירות ולהציב גבולות ברורים להתנהלות המערער; לעונש זה יהיה בנוסף, היבט שיקומי - חינוכי. נוכח העובדה כי המערער הביע נכונות מילולית לכך, ממליץ שירות המבחן על הטלת צו מבחן לשנה.

שירות המבחן לא סבר כי נמצאו "בסיס ונימוקים כבדי משקל" לביטול הרשעה.

גזר הדין בבית המשפט קמא

בית המשפט עמד על מאפייני החומרה שבהתנהגות המערער, ובכללם, הפגיעה בכבודן של המתלוננות ובתחושת האוטונומיה שלהן, "מעצם ההתייחסות אל כל אחת מהן כאובייקט לסיפוק תאוותיו..."; ניצול המעמד והסמכויות לביצוע המעשים; הפגיעה באמון ובמסר המועבר, נוכח ביצוע המעשים לקידום עניינין של המתלוננות, שלא מתוך שיקולים מקצועיים; הפרת חובת האמונים לציבור, מצד מי שאמון על אכיפת החוק.

עמוד 5

בשל התמשכות העבירות, ומספרן של המתלוננות, תוך ניצול מעמדו של המערער, לא ראה בית המשפט מקום לביטול ההרשעה. עוד צוין, כי המערער לא הצביע על כל פגיעה קונקרטיה שתיגרם לו אם תתקיים הרשעתו, ואף שירות המבחן לא המליץ על ביטול הרשעה.

בקביעת מתחם הענישה, צוין על ידי בית המשפט כי המעשים שבוצעו כלפי המתלוננת בפרשיה הראשונה, כוללים "הטרדה מינית מילולית מתמשכת וכן הטרדה פיסית בדמות אחיזה בידה ונשיקתה בפיה בניגוד לרצונה", והמעשים בפרשיות האחרות, עניינם "הטרדות, מילוליות בעיקרן, לרבות ניסיונות להניע את הנפגעות להיפגש עם הנאשם ולקיים עמו מערכת יחסים אינטימית".

בגין "העבירות נושא האירוע הראשון" - על פי הניסוח בגזר הדין, קבע בית המשפט מתחם ענישה ש"בין עונש צופה פני העתיד בצירוף עונשים נלווים ועד לעשרה חדשי מאסר בפועל", ואילו בגין שתי הפרשיות האחרות, מתחם שבין "עונש צופה פני עתיד ועד מספר חדשים מאסר בפועל, לריצוי בדרך של עבודות שירות".

"תוך חפיפה בין המתחמים וכן מתן משקל גם לפן של הפרת האמונים", נקבע על ידי בית המשפט מתחם ענישה כולל שבין "עונש מאסר צופה פני עתיד, בלוויית עונשים נוספים ועד למאסר בפועל בן 10 חדשים".

בעת קביעת העונש בתוך המתחם שקבע, מצא בית המשפט לנכון לאמץ את המלצות שירות המבחן, ולהשית על המערער כפי שפורט לעיל, עונש של מאסר מותנה, של"צ, פיצוי וצו מבחן.

בית המשפט ציין בעניין זה, כי זקף לזכות המערער את הודאתו המיידית; שיתוף הפעולה בחקירה, לקיחת האחריות, ומניעת הצורך, נוכח ההודאה, להעיד את המתלוננות; השירות הארוך בצה"ל והמשטרה; "הנזקים המשניים" שנגרמו למערער, ובכללם קטיעת קריירה רבת שנים, ופרסום הפרשה; הערכת שירות המבחן כי מדובר בהסתבכות שאינה מאפיינת אורחותיו של המערער, וכי ככלל, ערכיו חיוביים; נכונות המערער להשתתף בהליך טיפולי בשירות המבחן, והמסוכנות הנמוכה הנשקפת, לאחר שהמערער סיים את שירותו במשטרה.

בית המשפט החליט על השתתפות פיצוי בשיעור זהה - 10,000 ₪ - גם לכל אחת משתי המתלוננות האחרות, לאחר שנקבע כי הפיצוי המוסכם שניתן למתלוננת בפרשיה הראשונה, הינו, ממילא, "על הצד הנמוך", נוכח אופי המעשים, ואין מקום להפחית משיעור פיצוי דומה גם לשתי המתלוננות האחרות, גם אם חומרת המעשים ביחס לשתי מתלוננות אלה פחותה יותר.

עיקר טיעוני הצדדים

המערער, באמצעות ב"כ, עו"ד גבאי, סבור כאמור, כי יש להורות על ביטול ההרשעה.

נטען, כי עמדת שירות המבחן בעניין זה, הינה בגדר המלצה בלבד, שבית המשפט אינו מחוייב לאמצה, וכי לא נבחנה כראוי מידת הפגיעה במערער מול התועלת שבהרשעה.

בעניין זה, נטען, כי מעשיו של המערער מצויים ברף חומרה נמוך; עיקר המעשים נוגע להפרת אמונים, ורק במקרה אחד הורשע המערער בעבירה של הטרדה מינית, ובית המשפט קמא התעלם מכך בגזר דינו. ב"כ המערער מצביע על הנזקים המשמעותיים שנגרמו למערער עקב קיום ההליך הפלילי: פיטוריו בשלב הראשון של החקירה, עוד קודם להגשת כתב אישום; המשבר המשפחתי הכבד שנגרם למערער; סתימת הגולל על אפשרות מציאת תעסוקה ההולמת את כישורי המערער, ההולכת ומצטמצמת עוד יותר, נוכח גילו המתקדם ובעייתו הרפואית. עוד נטען, כי יש ליתן משקל נוסף לקבלת האחריות וההודאה המיידית בחקירה, המעידה על הכרתו של המערער כי הוא צריך לשאת בתוצאות מעשיו, ושירות המבחן אף עמד על שיתוף הפעולה מצד המערער ורצונו לקחת חלק בהליך טיפולי.

ב"כ המערער טען לחלופין, כי גם אם תיוותר ההרשעה על כנה, יש להקל במידת העונש, באפן שהמאסר על תנאי יבוטל, ותצומצם משמעותית מכסת שעות השל"צ שקבע בית המשפט קמא. נטען, כי בית המשפט קמא קבע מתחם עונש לא מידתי, תוך התבססות על מקרים שנדונו בפסיקה, שנסיבותיהם חמורות יותר, ולא נתן ביטוי לכך כי במקרים אחרים שנדונו (ובכללם עניינו של ראש עיריית קרית מלאכי, שנסיבותיו דומות לאלה המתקיימות בעניינו של המערער) הוטלו עונשים מקלים יותר. עוד צוין בפנינו, עונשו המקל של השופט יצחק כהן, ששימש כנשיא בית המשפט המחוזי בנצרת, בגזר דין שניתן לאחר סיום משפטו של המערער.

המשיבה באמצעות ב"כ עו"ד אלטמן, טוענת בערעורה, כי יש להתערב בעונש שהוטל, ולהשית על המערער הוספת מרכיב ענישה של מאסר בפועל, "ולו קצר", לריצוי בעבודות שירות. נטען, כי עניינו של המערער "משקף פתלוגיה מוכרת" של ניצול נשים על ידי "גבר המשמש בתפקיד בכיר בארגון היררכי" ומנצל את מעמדו וסמכויותיו "כדי ליצור לעצמו נגישות על רקע מיני לנשים צעירות וזוטרות הנתונות למרותו". מכלול המעשים שביצע המערער, שנמשכו על פני תקופה ארוכה, מול נשים שונות, ולנוכח מעמדו הרם של המערער, מצדיקים הטלת עונש מאסר בפועל; נוכח קיומן של נסיבות חריגות, ובכללן קבלת אחריות והכאה על חטא, והתרומה רבת השנים של המערער לשירות הציבורי, מסכימה המשיבה כי איזון האינטרסים מצדיק הטלת מאסר בדרך של עבודות שירות, ואולם בהטלת מאסר מותנה בלבד, אין כדי להלום את נסיבות המעשה, ובית המשפט נתן משקל מכריע, שלא במידה הראויה, לנסיבותיו האישיות של המערער.

המשיבה טוענת בנוסף, כי קיים פער מהותי בין עונש השל"צ, המצוי במדרג חומרה נמוך, לבין רכיב של מאסר בפועל, בדרך של עבודות שירות, והעונש עלול להתפרש כזילות הערכים המוגנים שנפגעו נוכח המעשים, והוא מותיר מסר "רב משמעי ומבלבל" לבעלי תפקידים בכירים בשירות המדינה, ועלול לרפות ידי מתלוננות מהגשת תלונות דומות, וליצור מדרון ענישתי חלקלק. עוד נטען, כי בקביעת המתחמים על ידי בית המשפט קמא אין כל אזכור לעבירה של הפרת אמונים שבה הורשע ביחס ל"כל שלושת האישומים".

דין

בע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ. איתמר ביטון (23.7.2009), נאמרו דברים אלה על ידי כב' השופט א. א. לוי:

"שורת הדין מחייבת כי מי שהובא לדין ונמצא אשם, יורשע בעבירות שיוחסו לו. זהו הכלל. הסמכות הנתונה לבית-המשפט להסתפק בהעמדת נאשם במבחן בלי להרשיעו בדין, יפה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן. שימוש בסמכות הזאת כאשר אין צידוק ממשי להימנע מהרשעה מפרה את הכלל. בכך נפגעת גם שורת השוויון בפני החוק" (ע"פ 2513/96 מדינת ישראל נ' שמש, פ"ד נ(3) 682, 683 (1996)). בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, 341 (1997), עסק בית-המשפט

בשאלת הנסיבות להפעלתה של הסמכות הקבועה בסעיף 71א לחוק העונשין (גזירתו של שירות לתועלת הציבור ללא הרשעת הנאשם). נקבע, כי להימנעות מהרשעה זיקה הדוקה לשיקומו של נאשם, ברם, עניין זה מבלי להפחית מערכו, הוא רק אחד מבין אדניה של השתת האחריות בפלילים, על הסנקציות הנלוות לה. מרכיבים אחרים, שענינם בפרט בטיב המעשים שבוצעו ובמידת החומרה הטבועה בהם, עשויים להטות את הכף לחובת הנאשם ולהוביל למסקנה כי מן הדין להרשיעו. כאמור, הכלל הוא כי משהוכחה האשמה יש להשית אחריות בפלילים, ונסיבות מקלות שלזכות הנאשם יוכלו, לכל היותר, להצדיק הקלה בעונש הנלווה להרשעה. הימנעות מהרשעה שמורה למקרים מיוחדים בלבד, בהם שוכנע בית-המשפט כי הפגיעה הקשה שתיגרם לנאשם בעטייה של הרשעה, אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית המעטה שזו תניב. תועלת ציבורית זו אין כוונתה, אך מובן הוא, לנטייה אחר דעת הקהל או המיית לבו. היא נוגעת לתכליות של הרתעת היחיד והרבים, להעברתו של מסר המוקיע את דבר העבירה ואת מבצעו, ולהקפדה על מדיניות ענישה אחידה המקדמת את יסודות השוויון והוודאות. סיכמה השופטת דורנר בקובעה: "הימנעות מהרשעה אפשרית אפוא בהצטבר שני גורמים: ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים" (שם, בעמ' 342...).

אפשרות ביטול הרשעתו של המערער מנוגדת לעקרונות אלה, ואינה יכולה להתקבל.

המערער - השוטר מס' 2 - עמד סמוך לקצה הפירמידה של משטרת ישראל, כאחד מראשיה של מערכת היררכית, המונה אלפים רבים של שוטרים ושוטרות. הוא ניצב בחלון הראווה של משטרת ישראל. התנהגותו המוסרית, האתית, המשמעתית והפלילית נבחנית בזכוכית מגדלת. כגודל סמכויותיו של המערער כך גם גודל חובותיו ואחריותו, הן במישור התנהגותו ביחסים הבין אישיים, והן מכוח היותו מודל ודוגמא לפקודיו ופקודותיו, גם אלה שאינם מצויים עמו בקשרי עבודה ישירים. מעמדו זה של המערער, "צובע" את מעשי העבירה שביצע באור מחמיר יותר. באחד העניינים שהובאו לפתחו של בית המשפט העליון, נאמר בעניין מעמדם הבכיר של הנאשמים באותו מקרה:

"גורם זה פועל, לדעתנו, בסופו של יום, להעצמת חומרתן של העבירות שנעברו. אמנם, מקובל להתחשב ביום פקודה בתרומתם החיובית הכוללת של אנשים בכירים בחברה ובמשק. עם זאת, מעמד זה פועל כחרב פיפיות; ככל שמעמדו של אדם במגזר בו הוא פועל בכיר יותר, כך סטייתו מן השורה מקבלת גוון חמור יותר (השופט ח' כהן בע"פ 395/75 צור נ' מדינת ישראל, פ"ד ל(2) 589, 598 (1976);
(ע"פ 7593/08 ריטבלט נ' מדינת ישראל (1.9.2009))."

המערער הורשע בביצוע מעשי עבירה שיטתיים, לאורך שנים, כלפי שלוש מתלוננות, צעירות ממנו בשנים, שתיים מהן במעמד זוטר. לא היתה זו יד המקרה; מדובר בדפוס התנהגות מושרשים מצדו של בעל דרגה כוחני, שהביאו לידי ביטוי את יכולתו, סמכויותיו וקשריו של המערער במטה הפיקודי של המשטרה, להשפיע על גורלן המקצועי ואיכות חייהן של השוטרות המתלוננות, ומנגד את התלות הרבה של אותן שוטרות, שביקשו את סיועו של המערער, במעשיו ובהחלטותיו של המערער. המערער ניצל ניצול ציני ומחושב, את תלותן זו של המתלוננות לצורך התקרבות אינטימית אליהן, שעה שאלה לא אבו כלל בקרבתו, וניסו, בלית ברירה, במצוקתן, למצוא "נוסחת איזון", לפיה ינסו מחד, לבלום את מעשיו של המערער, ומאידך, לא יפגעו מתגובתו לדחייתו על ידן.

מעשיו של המערער בכל שלוש הפרשיות נושאים חותם ברור של הפרת אמונים, כפי שקבע בית המשפט קמא, הן כלפי

פקודיו של המערער בתוך המשטרה, והן כלפי הציבור הרחב, נוכח הפגיעה בתדמיתה של המשטרה, שתפקודה מושתת על אמון הציבור בטוהר המידות של השוטרים ושל שדרת הפיקוד המשטרתי; אמון זה נפגם נוכח מעשי המערער, על רקע מעמדו.

עבירת ההטרדה המינית שביצע המערער כלפי המתלוננת בפרשיה הראשונה, הינה בעלת גוון מגונה ומכוער, נוכח תלותה המיוחדת של אותה מתלוננת במערער, בשל היותה אם חד הורית ודאגתה לילדיה, ולנוכח המשך המעשים, חרף ידיעתו של המערער, משלב מסוים, כי אינו יכול לסייע למתלוננת, ומשהמערער כפה מגעו על המתלוננת בעת שישבה ברכבו. אכן, בעניין זה מדויקת במיוחד היא התרשמותו של שירות המבחן, לפיה, המערער פעל "באופן ממוקד בצרכיו בשליטה ובכוח וללא יכולת לראות את הנפגעות כדמויות נפרדות שלא נועדו לספק את צרכיו".

נוכח נסיבות אלה, קיים הכרח, על פי המבחנים שנקבעו בעניין איתמר ביטון, להעברת מסר המוקיע את העבירה ומבצעה, באופן המחייב הותרת ההרשעה על כנה, כפי שקבע בית המשפט קמא. נסיבותיו האישיות של המערער, שעיקרן הינו פועל יוצא ממעשי המערער עצמו, נדחות בפני צרכי ההרשעה במקרה זה. לא למותר להזכיר כאמור, כי גם שירות המבחן שעמד על מלוא מצבו של המערער, לא ראה מקום לביטול ההרשעה.

בצד אי ההתערבות בהחלטה לפיה אין מקום להימנע מהרשעת המערער, לא מצאתי גם מקום להתערב ברכיבי הענישה שנקבעו על ידי בית המשפט קמא.

המתחם הענישתי שקבע בית המשפט קמא, שתחתיתו במאסר מותנה, וקצהו העליון במאסר ממשי של עשרה חדשים, הינו מתחם ראוי בנסיבות המקרה, ואף לא נעלם מעיני בית המשפט, כי המתחם מתייחס להרשעה בעבירות של הפרת אמונים, גם אם הדברים לא הוגדרו בצורה בהירה לעיתים.

בהקשר זה אציין, כי עבירת ההטרדה המינית בה הורשע המערער, ככל כיעורה, מתייחסת רק לאחת מהמתלוננות, ועניינה בהטרדות מיניות מילוליות במסגרת יחסי עבודה, תוך ניצול מרות ביחסי עבודה או בשירות, ואין ביטוי בסעיפי העבירה שיוחסו, למגע הפיזי של המערער באותה מתלוננת.

בקציבת העונשים לא ניתן שלא לייחס משקל משמעותי לנסיבותיו האישיות של המערער.

כרום מעמדו של המערער, כך גם עמוק הוא השפל אליו התדרדר. חשיפת הפרשה, פיטוריו של המערער מהמשטרה, העמדתו לדין, הפרסום ברבים - כל אלו המיטו קלון על המערער, המתלווה לרכיבי העונש שהוטלו עליו. המשבר המשפחתי והחברתי העמוק, קשוי ההשתלבות הצפויים במעגל העבודה בנסיבות פיטוריו וגילו המתקדם, הינם תוצאות ישירות נוספות של המעשים.

בית המשפט נתן בנוסף, ביטוי נאות בגזר דינו גם לנטילת האחריות השלמה של המערער, שיתוף הפעולה המיידית בחקירה, וההימנעות מניהול משפט מיותר, שהיה מצריך את העדתן של המתלוננות, ומגביר מבוכתן וקשייהן. ניתן גם משקל ראוי לתרומתו רבת השנים וההישגים של המערער בשירות קשה בצה"ל ובמשטרה. שירות המבחן התרשם באורח חיובי מכנות הצהרותיו של המערער, ונכונותו לקבלת טיפול.

אין דרכה של ערכאת ערעור במיצוי הדין, ואין היא יושבת במקומה של הערכאה הראשונה. דרישתה של המשיבה להטלת עונש, ו"לו קצר" במשכו, בדרך של עבודות שירות, אינה מהווה לטעמי, עמדה עונשית משמעותית שיש בה כדי להטות את הכף להחמרה בענישה. אין מקום לדחיית מסקנתו של בית משפט קמא, שאימץ את עמדת שירות המבחן כי

די, בנסיבותיו של המערער, בהטלת מאות שעות של"צ, בנוסף לעונש מאסר מותנה, והשתת פיצוי בסכום כולל שאינו מבוטל.

מאידך, אין לקבל עמדתו של המערער, כי יש בעונשים אלה כדי להוות ענישה לא מידתית, וזאת נוכח אופיים של המעשים, התמשכותם ומספר המתלוננות. ברי כי עונשי מאסר מותנה ושל"צ מצויים בתחתית מדרג הענישה, ואין מקום להקל עוד נוכח נסיבות העבירה. עניינו של המערער שונה במידה זו אחרת, מעניינם של המקרים האחרים שנדונו בפסיקה, עליהם הצביע ב"כ המערער, ואין לגזור מהם גזירה שווה, ולעסוק בהשוואה מתמטית של שעות השל"צ שהוטלו במקרים השונים.

אציין לבסוף, כי המתלוננות, בפרשיות השניה והשלישית, לא צורפו כמשיבות להודעת הערעור, ודי בכך כדי לדחות ערעורו של המערער לגבי שיעור הפיצוי שנפסק להן. לגופם של דברים, אין כל חומרה מובהקת המצדיקה התערבות ערעורית, בגובה הפיצוי שנפסק, גם מששוקלים הנסיבות המחמירות יותר, המתקיימות בעניינה של המתלוננת בפרשיה הראשונה, שהפיצוי שהושת לזכותה, היה מוסכם.

נוכח נסיבות אלה, אציע לחברי לדחות את שני הערעורים.

**יורם צלקובניק, שופט
ס. נשיאה**

השופט ג' שלו:

אני מצטרפת ומסכימה לכל האמור בחוות דעתו של האב"ד, השופט צלקובניק.

גילת שלו, שופטת

השופט י' עדן:

שונה דעתי. לגישתי, ערעור המדינה בדין יסודו, הענישה בגזר הדין אינה נותנת מענה ראוי והולם לחומרת המעשים, היקפם, הסדרתיות בביצועם, ומשמעותם הקשה כלפי המתלוננות, קורבנותיו של המערער.

מובן כי לאור עמדת האמורה, הרי שמסכים אני למסקנה בדבר דחיית ערעור המערער על הרשעתו.

"המערער" - המערער בעפ"ג 9135-06-17, והמשיב בעפ"ג 17-06-9503).

תחילה אתייחס להסדר הטיעון אל מול העובדות המפורטות בכתב האישום - כתב האישום הכולל אישום אחד בלבד, מפרט שלוש פרשות אשר כל אחת מהן הינה נפרדת ועניינה יכול להיות לאישום נפרד בפני עצמה. כל אחת מהפרשות כוללת שורת מעשים שבוצעו ע"י המערער כלפי מתלוננת אחרת.

מנגד, הסדר הטיעון, וכך גם הכרעת הדין בעקבותיו, כוללים הרשעה בעבירה אחת, ואחת בלבד, של מרמה והפרת אמונים בניגוד לסעיף 284 לחוק העונשין, והרשעה בעבירה אחת בלבד של הטרדה מינית תוך ניצול יחסי מרות.

בהיבט זה הסדר הטיעון בעייתי בהקלה הרבה שהוא מקל עם המערער. מדובר בנסיבות אשר יש בהן, מכוח העובדות המפורטות בכתב האישום, כדי להקים לפחות שלוש עבירות של מרמה והפרת אמונים, לפחות אחת ביחס לכל אחת מהמתלוננות, ובנוסף לפחות שלוש עבירות של הטרדה מינית, לפחות אחת ביחס לכל אחת מהמתלוננות. אם לא די בכך, הרי שיש בנסיבות המפורטות בכתב האישום, גם כדי להקים עבירות חמורות יותר מהעבירות של מרמה והפרת אמונים, והטרדה מינית.

ההסדר, ככל הסדר, הינו תוצאת **"מיצוי כוח המיקוח של כל אחד מהצדדים להליך בשים לב לכלל נסיבות התיק ..."** (ע"פ 512/13 פלוני נ' מ"י (4.12.2013)).

הגם שההסדר כובד, גם ביחס להיבט המקל של הרשעה בשתי עבירות בלבד, הרי שאין להתעלם מהנסיבות החמורות של ביצוע המעשים ע"י המערער, וריבויים, במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם ולאחר מכן הענישה במסגרתו.

קביעת מתחם העונש ההולם מתבצעת בעיקר תוך התייחסות לנסיבות ביצוע עבירה, ואינה קשורה אך בעבירה כפי נוסחה וכפי עונשה הקבוע בחוק, אלא גם, ובעיקר, בנסיבות המסוימות של הביצוע, תוצאת העבירה ומידת חומרתה. למתחם העונש ההולם אשר נקבע ע"י בית משפט היבט אינדיווידואלי הקשור ישירות בנסיבות המקרה המסוים הנדון. ר' ע"פ 1323/13 חסן ואח' נ' מ"י (5.6.2013), בו התייחסות לצביון האינדיווידואלי אשר קבע המחוקק לשלב קביעת המתחם.

המשמעות האופרטיבית הינה כי המרכז של השיקולים בקביעת מתחם העונש ההולם הינו בעובדות המפורטות בכתב האישום. בכפוף למסגרת העבירות המוסכמת.

מצאתי לנכון להרחיב בעניין זה, לאור הפער בין המתחם שנקבע ע"י בית משפט קמא, ואשר מוסכם על חברי, לבין הנסיבות החמורות של ביצוע העבירות ע"י המערער, היקף המעשים, התקופה הארוכה בה בוצעו ומספר הקורבנות.

השורה הארוכה של המעשים שבוצעו ע"י המערער, בנסיבות ביצועם, מחייבת מענה עונשי תקיף, ולגישתי, אין לקבל את המענה הפייסני הבא לידי ביטוי בענישה הכוללת של"צ, ללא מאסר בפועל או לכל הפחות מאסר אשר יכול וירוצה על דרך עבודות שירות.

הסדר הטיעון כולל, לצד ההסכמה על העבירות בהן יורשע המערער, גם טווח ענישה מוסכם שתקרתו מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות, דהיינו שישה חודשים, ומנגד, ההגנה חופשיה בטיעוניה לרבות לעתירה לאי הרשעה.

ב"כ המדינה עתרו בבית משפט קמא לקביעת מתחם עונש הולם הנע בין 5 ל- 12 חודשי מאסר.

מתחם העונש ההולם ענינו לקביעה ע"י בית המשפט, וזוהי: **"קביעה נורמטיבית של בית המשפט בדבר האיזון הראוי בעיני החברה בין כלל השיקולים הרלבנטיים על פי המתכונת הקבועה בחוק. מתחם הענישה אינו תלוי איפוא בכוח המיקוח של מי מהצדדים, או בהעדפותיהם (האישיות, או המוסדיות)"** (ע"פ 512/13 פלוני נ' מ"י (4.12.2013)).

בחינת נסיבות ביצוע העבירות ע"י המערער מביאה למסקנה כי מתחם העונש ההולם לשורת מעשיו הינו בין 6 ל- 18 חודשי מאסר בפועל, וברף התחתון, יכול והמאסר ירוצה בדרך של עבודות שירות.

חומרה יתרה עולה מנסיבות ביצוע העבירות ע"י המערער. תמים דעים אני עם היבטי החומרה אשר פורטו ע"י חברי, עת דן הוא בשאלת אפשרות ביטול ההרשעה של המערער, ואולם, חומרה זו צריך לקבל ביטוי גם בשיקולים לקביעת המתחם.

מדובר בשורה ארוכה של מעשים מתוכננים שבוצעו כלפי שלוש מתלוננות, במשך חודשים רבים, תוך ניצול מעמדו ותפקידו של המערער, ומנגד, ניצול של נסיבותיהן האישיות, וחולשת מעמדן אל מולו.

המערער, באופן מתוחכם, מתכנן את מעשיו כלפי כל אחת מהמתלוננות, ותוך ידיעה ברורה בדבר חולשתן ונסיבותיהן האישיות, כמו גם מצוקותיהן האישיות, מנסה שוב ושוב, עם כל אחת מהן, לקבל את אשר חתר לו, קיום מערכת יחסים אינטימית עימן.

אין מדובר במסקנות שעולות מעובדות כתב האישום, ואין מדובר בהרחבה מעבר לעובדותיו. הדברים כתובים מפורשות במסגרת כתב האישום אשר בכל עובדותיו הודה הנאשם.

הביטוי **"ניגוד עניינים"**, אשר מצא את מקומו בכותרת אחד הפרקים שבכתב האישום, הינו ביטוי מקל ביותר לעובדות המפורטות שם. אין מדובר בהיקלעות של המערער ל"**ניגוד עניינים**". המערער יצר בעצמו, תוך תכנון והתעלמות מקשיי המתלוננות, ומהמקום בו הוא מעמידן, את אותו **"ניגוד עניינים"**. המערער הציג מצגים **"על מנת לקדם את**

עניינו האישי בשוטרות, לרבות יצירת תנאים שאפשרו קשר אינטימי עימן" (סעיף 8 לכתב האישום).

סעיף 12 לכתב האישום מתאר כי בחלק מהמקרים פעל המערער בעניינן של השוטרות והיה עימן בקשר אינטימי, עת בקשותיהן היו תלויות ועומדות ונדונות בפני הגורמים הפיקודיים הרלבנטיים שהיו כפופים אף הם למערער. מצב דברים זה נוצר ע"י המערער.

שורת היבטים חמורים במעשי המערער אינה מקבלת ביטוי במתחם העונש ההולם שנקבע ע"י בית משפט קמא, כמו גם בענישה שהטיל.

אין מדובר במעידה חד פעמית של המערער, וזאת ביחס לכל אחת מהמתלוננות. מעשי המערער ביחס לכל אחת מהמתלוננות כללו סדרת פעולות מתוכננות, תוך ניצול סיטואציות שונות, ובעיקר ניצול של מעמדו, לצד ניצול קשיים אישיים של המתלוננות.

כך, המתלוננת בפרשה הראשונה, היא אם חד הורית המגדלת בגפה את ילדיה הקטינים ופנייתה אליו קשורה היתה באופן ישיר לנסיבותיה אלו, שכן היה לה קושי לשהות במסגרת הכשרה בתנאי פנימייה מלאים. המערער ניצל, בידיעה גמורה, באופן מתוכנן, את ידיעתו בדבר קשייה ונסיבותיה של מתלוננת זו, וביצע שורה ארוכה של פניות, בקשות, ניסיונות, ומצגים, על פני חודשים רבים, כלפי מתלוננת זו.

כתב האישום מתאר את המילכוד בו הושמה המתלוננת בעקבות מעשיו של המערער. סעיפים 20 - 24 לכתב האישום מתארים את מעשהו המתוכנן של המערער, אשר בעקבות הפצרותיו נאותה המתלוננת לגשת ולומר לו שלום, כשהיא יושבת ברכבה. אז המערער פשט את חולצת המדים שעליו ונותר בחולצה קצרת שרוולים, ואף הסיר את לוחות הזיהוי המשטרתיות ברכב והחליפן בלוחיות זיהוי אזרחיות על מנת לא לעורר את תשומת לב העוברים ושבים, קרא למתלוננת להיכנס לרכבו המשטרתי, וביקש ממנה לסגור את הדלת.

המתלוננת שבה והדגישה כי המצב אינו נעים לה, אך לא היה בכך כדי להביא את המערער לחדול ממעשיו. היא החלה לשאול אותו אם הצליח לקדם משהו בעניין הקורס בו היתה אמורה להשתתף, והמערער מצידו מתחיל להפנות כלפיה אמירות מיניות, ובא אליה בטרוניה שאינה מתפנה אליו.

המערער אינו נרתע, ומנשק את המתלוננת בשפתיה, תוך החדרת לשונו לפיה, היא נסוגה, אומרת לו שהדבר אינו נעים, אך הוא מתעלם מתגובתה ומוסיף ואומר לה דברים, ומפציר בה להמתין שוב, תוך שהוא מטיח בה שהיא כל הזמן ממהרת, והיא לא נעתרה לו.

על פי האמור בסעיף 27 לכתב האישום, המתלוננת חששה "כי אם לא תשתף עמו פעולה ולא תגיב למסרונים ששלח לה, אזי יבולע לה. נוכח התנהלותו המתוארת של הנאשם, היתה המתלוננת נתונה במלכוד וחששה לסרב לו באופן נחרץ, בשל תלותה בו ובעזרתו בעניין תנאי שירותה בקורס על רקע מצוקתה ונסיבותיה

במעשיו פגע המערער פגיעה קשה, חוזרת ונשנית, בערכים המוגנים של כבוד האדם, גופו, פרטיות גופו, והזכות לאוטונומיה על הגוף, ובחובה המוטלת עליו לשמור אמונים בהתאם לתפקיד הציבורי שנטל על עצמו.

מעשי המערער פוגעים גם בערכים המוגנים של אמון הציבור ועובדי הציבור וטוהר המידות המתחייב לעובדי ציבור ושלטון החוק, פגיעה זו מקבלת משנה תוקף משמבוצעת היא על מי שאמון על אכיפת החוק בתפקיד כה בכיר.

ביחס לחומרת מעשיו של המערער, אפנה לדברים שנכתבו בגזר הדין בת.פ. (בית משפט שלום חיפה, כב' השופט ע. קוטון) 61239-01-16 מ"י נ' פלוני (23.4.2017):

"מעשיו של הנאשם חמורים הם, יש בהם להטיל צל ואפלה על מערך אכיפת החוק בכללותו, ולפגוע באמון הציבור במערך זה".

תפקידו הבכיר של המערער, לצד ריבוי המעשים, חומרתם והפגיעה הקשה בקורבנותיו, מטילים צל כבד ואפלה כבדה על האמון הנדרש למערך אכיפת החוק.

תפקידו הבכיר של המערער, וביצוע העבירות במסגרת תפקיד זה ותוך ניצול המעמד, הסמכות, והשררה במסגרתו, הינם נסיבה לחומרה. יש להדגיש זאת לאור כך שנשמעו טיעונים, ואף התקבלו בחלקם ע"י חברי, ביחס להתדרדרות המערער מרום מעמדו. משקל מסוים יש לתת לכך, במסגרת הענישה בתוך המתחם, אולם, לפני ההתייחסות להתדרדרות מרום המעמד, יש לתת את המשקל המרכזי לשימוש שנעשה ברום המעמד, לשימוש הפסול אשר משמעותו כלפי הקורבנות קשה וחמורה.

המערער הפעיל את סמכותו, והשתמש ברום מעמדו, בניסיונות להפיק לעצמו סיפוק של צרכיו, תוך ניצול מצוקת המתלוננות. במצב דברים זה, המשקל של ההתדרדרות מאותו רום מעמד צריך להיות לטעמי פחות בהרבה מהמשקל שניתן לכך.

לחומרת השימוש בסמכות והפעלתה לצורך סיפוק צרכים, דוגמת מעשי המערער, אפנה לאשר נפסק בע"פ 2695/93 שירי נ' מ"י (28.7.1993):

"אין לסבול את התופעה, שלמרבה הצער נפוצה היא, כי מעבידים ואנשים בעלי שררה יפעילו סמכותם על הנתונים למרותם כדי להפיק לעצמם טובת הנאה מינית.

הכפיפות של הנתונים למרותם של כאלה מעמידה אותם במצוקה אמיתית, ולא אחת ירכינו ראש ולמורת רוחם שלימו עם התנהגות כזו, שלא זו בלבד שיש בה פסול וטעם לפגם, אלא שיש בה כדי להשפיל את האדם בו מבוצע המעשה ולפגוע פגיעה קשה בכבודו ובצנעת פרטיותו.

יש לטעת בליבם של אלה את התחושה ואת הביטחון שיש דין ויש דיין, ויש מי שאמון על הגנת זכויותיהם כאזרחים.

גישה "פטרונית" זו ראוי לה שתיעלם עד מהרה מחברתנו. בית המשפט יכול, במסגרת סמכותו, לתרום למיגור התופעה, בקביעת מדיניות ענישה מרתיעה בחומרתה".

דברים אלו, שנכתבו זה מכבר, יפים למקרה שבפנינו.

ענישה הכוללת הטלת של"צ (לצד ענישה נלווית כאמור בגזר הדין) בגין סדרה חמורה של מעשים, כאמור, המבוצעים על ידי מי שנמצא ברום המעמד והשררה שנמצא בו המערער, אינה נותנת את התחושה או את הביטחון הנדרשים. לא לנפגעות ביצוע העבירות ע"י המערער, ולא לנפגעות מביצוע עבירות שכאלו בכלל.

מתחם העונש ההולם אשר נקבע ע"י בית משפט קמא, ואומץ ע"י חברי, אין בו כדי לתת ביטוי הולם וראוי לחומרה היתרה של מכלול הנסיבות האמורות, ובפרט לריבוי המעשים ולניצול של הנסיבות האישיות של קורבנות המערער.

מה מסר יועבר בענישה שכזו לנפגעות ביצוע העבירות, לנפגעות עתידיות אפשריות, ולמענה הנדרש לפגיעה בערכים המוגנים, שביצע המערער במעשיו החוזרים והנשנים?

הותרת ענישה הכוללת של"צ, ואינה כוללת אף לא מאסר בעבודות שירות, משמעותה מענה פייסני, מקל, ונעדר היבטים של הרתעה וגמול.

מרבית הפסיקה אליה הפנו שני הצדדים עניינה מעשה חד פעמי כזה או אחר, ולא הובאה בפנינו פסיקה שעניינה הסדרתיות, ההיקף, ומשך הזמן של ביצוע המעשים, כפי שבעניינו של המערער. מכאן, שקיים קושי ללמוד על הענישה הראויה, מהפסיקה עד כה.

סבור אני, כי המענה העונשי הראוי, מחייב מתן דגש על שיקולי ההרתעה, ובהינתן הניצול האמור של נסיבותיהן האישיות של המתלוננות, ובפרט נסיבותיהן האישיות של המתלוננת באישום הראשון, גם משקל לשיקול הגמול.

מכל האמור, מתחם העונש ההולם לעבירות אשר ביצע המערער בנסיבות ביצוען, צריך לכלול עונש מאסר בין 6 ל- 18 חודשים, כאשר ברף התחתון יכול וירוצה המאסר בעבודות שירות.

במסגרת המתחם, יש להביא את נסיבותיו האישיות של המערער, כמו גם את תרומתו, לגביה העידו עדים בבית משפט קמא, ונטענו טענות בפנינו. כמו כן, לזכות המערער יש להביא את העובדה שהודאתו בעובדות כתב האישום מנעה את

הצורך להביא את המתלוננות אל דוכן העדים, ולגרום להן לחוות שוב את העולה ממעשי המערער.

שורת שיקולים אלו לזכות המערער, הינה במסגרת המתחם בלבד, ואין בהם כדי להביא לענישה הפחותה מהרף התחתון של המתחם.

ענישה אשר תאפשר למערער ריצוי המאסר בדרך של עבודות שירות, מביאה לידי ביטוי את מלוא השיקולים לקולא בעניינו, לרבות המשמעות של ההליך הפלילי ביחס אליו, אשר כפי שצויין לעיל, לטעמי, ניתן לה משקל רב מדי.

ענישה זו, אשר תכלול 6 חדשי מאסר בעבודות שירות, עודנה במסגרת טווח הענישה אשר מוסכם על הצדדים, במסגרת הסדר הטיעון.

יש להוסיף כי טוב היה לו לא נשמעה, מטעם המערער, בדיון בפנינו, הטענה כי המערער "**פיתח את רווחת הפרט במשטרה...**". ייתכן ועשה כן המערער ביחס לתנאי שירות כללים של שוטרים, אולם, מעשיו כפי המפורטים בכתב האיטום אשר בעובדותיו הודה, מראים פגיעה קשה בשוטרות, תוך ניצול קשיי הפרט הנתון למרותו של המערער.

מובן כי יש לדחות את ערעורו של המערער על עצם הרשעתו. עתירת המערער לביטול ההרשעה נעדרת כל יסוד, ואינה יכולה להתיישב עם חומרת מעשיו, ריבויים, ותוצאותיהם כלפי המתלוננות. בעצם העובדה שהמערער מעלה עתירה זו לאי הרשעה, יש כדי להעלות ספקות בדבר הבנתו את חומרת מעשיו, משמעותם, וביחס למידת קבלת האחריות על ידו.

מכל האמור, לו תישמע דעתי, לצד דחיית הערעור שהגיש המערער (עפ"ג 9135-06-17), יתקבל ערעור המדינה (עפ"ג 9503-06-17), וחלף 400 שעות של"צ, יוטל על המערער מאסר למשך 6 חודשים, אשר יכול וירוצה על ידו בעבודות שירות.

יואל עדן, שופט

אשר על כן, נדחים שני הערעורים שבפנינו, באופן, שערעורו של המערער נדחה על פי דעת כל השופטים, וערעורה של המדינה נדחה בדעת רוב השופטים, כנגד דעת המיעוט של כב' השופט י' עדן.

העתק פסק הדין יועבר לשירות המבחן לצורך קביעת תוכנית של"צ.

ניתן היום, י"ט חשוון תשע"ח
(08 נובמבר 2017),
במעמד הצדדים.
יורם צלקובניק, אב"ד

יואל עדן, שופט

גילת שלו, שופטת